

УДК 343.139 (477)

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.4.57>

Н. С. Шумська

викладач кафедри кримінально-правових дисциплін
Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-4108-4699

ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД ТА СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАННІСТЬ ПІД ЧАС ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті з'ясовано, що прокурор є ключовою фігурою в механізмі застосування такого запобіжного заходу як затримання у досудовому розслідуванні. Процесуальне керівництво і наглядова діяльність прокурора за додержанням вимог закону під час кримінального переслідування особи покликані забезпечувати дотримання міжнародно-правових стандартів у процесі затримання підозрюваного (обвинуваченого), й у тому числі забезпечувати право на свободу та особисту недоторканність особи, при цьому такий суб'єкт сторони обвинувачення зобов'язаний перевірити наявність підстав для затримання; повноваження особи, яка здійснила затримання; забезпечення прав затриманої особи, зокрема права на захист; дотримання строків затримання; відповідність закону порядку та умов тримання; дотримання закону при звільненні затриманого з-під варти; встановити наявність допущених порушень, з метою їх усунення у подальшому; вивчити протокол затримання, під час розгляду та вирішення скарг затриманої особи; додержання вимог законів, міжнародних норм і стандартів поведінки із особами, які тримаються під вартою. Авторкою систематизовані наукові підходи до процедури участі прокурора у застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, яка характеризується комплексністю етапів і спрямована на забезпечення права на свободу та особисту недоторканність у кримінальному провадженні й здійснюється шляхом ініціювання, обрання та виконання затримання особи. Також здійснена систематизація процесуальних контрольних повноважень прокурора щодо забезпечення права на свободу та особисту недоторканність під час затримання особи (передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України; конкретизовані відомчими нормативно-правовими актами), які реалізуються у формах прокурорського нагляду та процесуального керівництва. Здійснений комплексний підхід до практичної реалізації судового контролю за законністю затримання особи шляхом покладення обов'язків на слідчого суддю вживати заходів щодо захисту прав і свобод людини при розгляді клопотання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Ключові слова: прокурор, судовий контроль, затримання особи, кримінальне провадження, кримінальне правопорушення, запобіжний захід, свобода, права, досудове розслідування.

Актуальність теми. Євроінтеграційний напрямок України призвів до впровадження ефективних реформ, імплементації міжнародних стандартів, а також до необхідності повної та дієвої трансформації системи кримінальної юстиції в контексті правових та організаційних основ. Важливою складовою цього реформування є кримінальне процесуальне зако-

нодавство, яке базується на міжнародних стандартах прав людини й передбачає неухильне дотримання засад кримінального провадження. Однією із таких засад є забезпечення права на свободу та особисту недоторканність, що передбачене ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.), ст. 29 Конституції України та ст. 12 Кримінального процесуального кодексу (КПК) України. Відповідно до вищезазначених нор-

мативно-правових документів, Україна гарантує особам забезпечення права на свободу та особисту недоторканність, проте в окремих випадках дозволяє таке право обмежувати. Одним із таких випадків правомірною обмеження права на свободу та особисту недоторканність є застосування ЗЗКП у вигляді затримання особи.

Прокурор відіграє важливу роль у процесі застосування запобіжного заходу, такого як затримання, під час досудового розслідування. Його функції з процесуального керівництва та нагляду за дотриманням законодавства в ході кримінального переслідування особи спрямовані на забезпечення відповідності міжнародним стандартам під час затримання підозрюваного (обвинуваченого). Це обумовлює детальніше розглянути питання здійснення прокурорського нагляду та судового контролю щодо забезпечення права на свободу та особисту недоторканність під час затримання особи в кримінальному процесі.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Окремі питання затримання особи як ЗЗКП у кримінальному процесі, гарантії її прав, свобод і законних інтересів розглядали такі вітчизняні вчені-процесуалісти: Л. В. Вигівська, П. М. Гультай, Т. Г. Ільєва, Д. В. Лазарева, М. М. Михеєнко, В. Т. Нор, О. В. Рибалка, І. В. Рогатюк, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, Л. Д. Удалова, В. П. Шибіко, О. В. Шульга та інші.

Праці згаданих учених та інших мають фундаментальний характер і складають підґрунтя для подальшого наукового пошуку. Однак, в умовах воєнного стану та особливого режиму досудового розслідування, окреслені вище реалії дотримання прав особи при затриманні засвідчили негативні тенденції. У зв'язку з цим, гостро постало питання визначити сутність здійснення прокурорського нагляду та судовий контроль щодо забезпечення права на свободу та особисту недоторканність під час затримання особи в кримінальному процесі.

Виклад основного матеріалу. Із прийняттям у 2012 році Кримінального процесуального кодексу (КПК) України

розпочався новий етап у забезпеченні прав і свобод людини та громадянина шляхом правового регулювання досудового розслідування, врахування прогресивного міжнародного досвіду організації діяльності державних органів із протидії кримінальним правопорушенням та встановлення детальної правової регламентації провадження як слідчі розшукові дії (СРД), так і заходи забезпечення кримінального провадження (ЗЗКП).

Водночас таке забезпечення потребує дієвого контролю з боку уповноважених правоохоронних структур. Одними із форм процесуального контролю у кримінальному провадженні є прокурорський нагляд та судовий контроль, які мають важливе значення в забезпеченні законності та обґрунтованості такого запобіжного заходу як затримання, й водночас убезпечення самої затриманої особи від порушення її прав і законних інтересів, у тому числі й права на свободу та особисту недоторканність.

У системі забезпечення прав людини в кримінальному судочинстві прокуратура відіграє ключову роль, оскільки на неї Конституцією України покладено підтримання публічного обвинувачення в суді; організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку; представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом [1]; КПК України ч. 2 ст. 36 – нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування здійснюється прокурором у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням.

Виходячи з позиції Л. В. Вигівської, прокурорським наглядом у загальному сенсі слід розуміти як самостійний, специфічний вид діяльності органів прокуратури від імені України, що полягає в контролі за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство та при виконанні судових рішень у кримінальних провадженнях, а також при застосу-

ванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян. При цьому нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання і досудового слідства, на її думку, є найважливішою функцією прокуратури, оскільки основним завданням прокурорської діяльності є захист конституційних прав і свобод людини і громадянина, який максимально проявляється саме в кримінальному процесі [2, с. 179-180].

Як вказує І. В. Рогатюк, діяльність прокурора у кримінальному процесі є регламентованою кримінальним процесуальним законодавством діяльністю спеціально уповноваженого державного суб'єкта. Ця діяльність здійснюється в чітко визначених законодавством межах, у відповідній процесуальній формі, з метою забезпечення реалізації завдань кримінального провадження [3, с. 46]. У свою чергу, Михеєнко М. М., Нор В. Т., Шибіко В. П., досліджуючи сутність прокурорського нагляду за додержанням законів при проведенні дізнання та досудового слідства, цілком слушно зазначили, що покладені на прокуратуру завдання розподіляються на дві групи. Одна з них покликана сприяти розкриттю злочинів, виконанню вимог закону про невідворотність відповідальності за скоєний злочин, а друга – охороні прав і законних інтересів громадян, які знаходяться під слідством, а також інших юридичних та фізичних осіб, втягнутих у кримінальний процес. Названі завдання перебувають у відносинах конкуренції, оскільки на практиці виконання перших завдань не сприяє та навіть в окремих випадках перешкоджає виконанню інших [4, с. 6-7].

Науковці виділяють такі ключові форми процесуального керівництва: наглядова – основна, при якій основним предметом є законність рішень, що приймаються слідчим (прокурор має повний доступ до матеріалів, документів та інших відомостей, що стосуються досудового розслідування); керівна – прокурор організовує, планує, координує процес досудового розслідування, надає вказівки та доручення дільничу, детективу, слідчому, оперативним підрозділам та органам, що здійснюють

оперативно-розшукову діяльність (вказівки прокурора є обов'язковими для виконання); погоджувальна – погодження або відмова в погодженні клопотань слідчого до слідчого судді щодо проведення процесуальних дій у випадках, передбачених КПК України; затвердження, внесення змін чи відмова у затвердженні обвинувального акта, клопотань про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру; відмовна – скасування незаконних чи необґрунтованих постанов слідчого; виконавча – самостійне проведення процесуальних дій [5, с. 250-251].

Однак, на нашу думку, поєднання прокурорського нагляду та процесуального керівництва є недопустимим, оскільки прокурор (процесуальний керівник) виступає як активний учасник (організатор) процесу досудового розслідування і несе відповідальність за всі рішення, дії або бездіяльність дільничу, слідчого, детектива, забезпечуючи таким чином право особи на свободу та особисту недоторканість.

Характерна особливість прокурорського нагляду за діяльністю органів досудового розслідування у формі процесуального керівництва полягає в наявності у прокурора широкого спектра повноважень. Ці повноваження дозволяють йому, маючи повний доступ до матеріалів, документів та інших даних, що стосуються досудового розслідування, вживати заходів для забезпечення законності його проведення та відновлення законності у разі необхідності. Незважаючи на відсутність єдності серед науковців щодо оптимального переліку завдань прокурорського нагляду, виявлення порушень законності, захист від неправомірних дій, забезпечення законності та правопорядку без сумніву є одними з основних завдань [6, с. 517-518].

Згідно ст. 2 КПК України кримінальне провадження спрямоване на захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень; охорону прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження; забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до від-

повідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу, і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура [7]. Тому, виходячи з таких завдань, повнота та своєчасність виконання завдань, покладених на прокурора під час нагляду за законністю досудового розслідування, безпосередньо залежать від реалізації наданих йому повноважень.

Незважаючи на те, що у КПК України (ст. 36) визначені повноваження прокурора щодо нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, завдання такого суб'єкта при цьому конкретизовані у наказі «Про організацію діяльності прокурорів з протидії порушенням прав людини у правоохоронній та пенітенціарній сферах» (2021 р.) [8], зокрема: забезпечення реагування на факти смерті особи внаслідок застосування сили працівником правоохоронного органу під час затримання; протидії катуванням та іншим формам неналежного поводження, у тому числі заподіяння особі фізичних чи моральних страждань унаслідок непропорційного застосування сили під час затримання; забезпечення законності та обґрунтованості обмеження права на свободу та особисту недоторканність, належного реагування на факти безпідставного затримання і тримання осіб у територіальних підрозділах правоохоронних органів, порушення прав осіб на дострокове звільнення від відбування покарання; реалізації заходів, передбачених державними програмними документами щодо захисту прав людини у правоохоронній та пенітенціарній сферах, міжнародними договорами, ратифікованими Україною; забезпечення нагляду за додержанням прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства і держави при виконанні покарань та інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи, відповідно до законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана

Верховною Радою України, а також законодавства щодо запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню із затриманими, взятими під варту та засудженими чи їх покаранню, тощо.

Надання прокуророві широкого спектру повноважень у нагляді за дотриманням законів під час досудового розслідування у формі процесуального керівництва накладає відповідальність за правові наслідки процесуальних рішень, сприяючи реалізації правозахисної функції держави. Таким чином, кримінальна процесуальна діяльність прокурора щодо забезпечення прав особи на етапі досудового розслідування здійснюється від імені суспільства та в публічних інтересах з метою забезпечення верховенства права, виконання законів органом, що проводить розслідування, їх охорони та захисту, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування. Усі такі надані повноваження прокурору у кримінальному провадженні спрямовані на забезпечення права на свободу та особисту недоторканність під час затримання особи в кримінальному процесі. Як зазначає П. М. Гультай, прокурор є ключовою фігурою в механізмі застосування запобіжних заходів у досудовому кримінальному провадженні, виконуючи провідну роль у вирішенні відповідних питань. На думку автора, під час нагляду за законністю затримання особи прокурор повинен перевірити: наявність передумов і підстав для затримання; повноваження особи, яка здійснила затримання; забезпечення прав затриманої особи, зокрема права на захист; дотримання строків затримання; відповідність закону порядку та умов утримання затриманих; дотримання закону при звільненні затриманого з-під варту [9, с. 11-12].

Визначення ролі прокурора у виконанні завдань досудового розслідування та зміцненні законності під час розслідування кримінальних правопорушень є одним із найважливіших питань реформи кримінальної юстиції в нашій державі. В умовах сьогодення основною рушійною силою змін у змісті прокурорського нагляду у кримінальному провадженні є усвідом-

лення необхідності пріоритету обов'язку держави забезпечити реалізацію принципів кримінального провадження через використання всіх можливих механізмів. Якщо для належного забезпечення прав людини та громадянина потрібно зміцнити наглядові позиції прокурора, навіть якщо це вплине на обсяг процесуальної самостійності уповноважених осіб, які проводять розслідування, то це має бути мінімальною жертвою на користь створення системи кримінальної юстиції, яка перш за все враховує інтереси учасників кримінального провадження [10, с. 354-355].

Забезпечення охорони прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження є спільним завданням для всіх владних суб'єктів кримінального процесу. Проте, у справі «Меріт проти України» ЄСПЛ підкреслив, що звернення зі скаргами до прокурора не є ефективним засобом правового захисту. Це зумовлено тим, що статус прокурора в національному законодавстві та його роль у кримінальному провадженні не забезпечують належних гарантій незалежного та неупередженого розгляду скарг. У досудовому провадженні лише суд або суддя відповідають вимогам незалежності та неупередженості, які встановлені Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод та прецедентною практикою ЄСПЛ [11].

Враховуючи це, значне розширення функцій суду в частині контролю за дотриманням прав і свобод сторін кримінального провадження під час досудового розслідування, а також впровадження інституту слідчого судді, як спеціально уповноваженої особи для здійснення такого контролю, є важливою та дієвою правовою гарантією, що забезпечує охорону прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження.

Згідно з чинним КПК України, слідчий суддя наділений повноваженнями здійснювати судовий нагляд за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. Це здійснюється шляхом ухвалення рішень щодо застосування ЗЗКП, у тому числі й запобіжних заходів, надання дозволів на проведення окремих процесуальних дій, а також шляхом роз-

гляду скарг на рішення, дії або бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування [12, с. 97-98].

Судовий контроль є універсальним механізмом, за допомогою якого суд реалізує функцію захисту прав і свобод особи, а також виступає особливим способом здійснення правосуддя. До характерних рис судового контролю можна віднести: ініціатором судово-контрольного провадження виступають слідчий або прокурор; процедура судового контролю детально регламентується кримінальним процесуальним законом і завжди передує проведенню процесуальних дій, які можуть бути здійснені лише за згодою слідчого судді, на обмеження конституційних прав особи.

Слідчий суддя, до компетенції якого входить ухвалення рішення про затримання особи, уповноважений забезпечувати законність та обґрунтованість обмеження конституційних прав і свобод людини на досудовому етапі. Основним завданням слідчого судді є здійснення судового захисту прав і законних інтересів осіб, які беруть участь у кримінальному процесі, а також забезпечення законності провадження. Розширення сфери судового контролю на застосування, зокрема, запобіжних заходів, як зазначається у процесуальній літературі, позитивно вплинуло на правозастосовну практику, а також на рівень забезпечення прав осіб, які притягуються до кримінальної відповідальності [13, с. 34-35].

Варто підтримати позицію Л. Д. Удалової, яка вказує на те, що суд має бути здатним самостійно визначати межі дослідження обставин діяння, яке інкримінується обвинуваченому. У випадках, коли надані сторонами докази є недостатньо якісними, а їхня пасивність або нездатність (неможливість) отримати додаткові докази є очевидною, суд, не замінюючи жодну зі сторін і не виражаючи їхні інтереси, повинен мати право на виявлення і формування, за можливості, конвергентної (достатньої) сукупності доказів [14, с. 107-109].

Рішення слідчих суддів стосовно застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні є особливо чутливими та підлягають ретельній оцінці учасни-

ками кримінального процесу, оскільки такі рішення часто обмежують або порушують конституційні права, зокрема право на свободу та особисту недоторканність. З метою удосконалення судового контролю за законністю обрання такого запобіжного заходу як затримання особи при розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу зобов'язати слідчого суддю вживати заходів щодо захисту прав людини. У зв'язку з цим пропонується доповнити ст. 193 КПК України ч. 7 такого змісту: «Слідчий суддя, суд розглядаючи клопотання про обрання запобіжного заходу зобов'язані вжити заходів передбачених частиною 1 статті 206 цього Кодексу».

Право на оскарження та судовий порядок розгляду таких скарг виступає невід'ємною складовою процесуального статусу підозрюваного /обвинуваченого, має важливе практичне значення, оскільки сприяє забезпеченню виконання конституційних приписів щодо застосування затримання виключно у необхідних випадках і під судовим контролем.

Надання затриманому права на оскарження та судову перевірку законності затримання забезпечується закріпленням відповідного права у ст. 306 КПК України. Відповідно до цієї норми, затриманий має право на скаргу на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора, яка розглядається з додержанням вимог цієї норми. За результатами розгляду скарги слідчий суддя постановляє ухвалу про законність затримання або про задоволення скарги та визнання його незаконним. Копія ухвали направляється прокурору, слідчому, затриманому та адміністрації місця тримання затриманих [15, с. 101-102].

Таким чином, варто наголосити, що судовий контроль у механізмі забезпечення права на свободу та особисту недоторканність особи під час застосування кримінального процесуального закону, побудований на найбільш прогресивних положеннях, визначених міжнародним співтовариством та іноземній позитивній практиці. Це робить його надзвичайно потужним інструментом у забезпеченні таких засад кримінального провадження як законність та верховенство права при

обмеженні інших прав людини. Слідчий суддя в кримінальному провадженні фактично виступає гарантом дотримання та захисту прав, свобод і інтересів підозрюваних/обвинувачених, будучи об'єктивною, незалежною та неупередженою фігурою, яка приймає самостійні рішення.

Висновки. Прокурор здійснюючи прокурорський нагляд щодо забезпечення права на свободу та особисту недоторканність під час затримання особи уповноважений відповідно до: а) КПК України: мати повний доступ до матеріалів, документів та інших відомостей, що стосуються досудового розслідування; доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений строк затримання або давати вказівки щодо такого чи брати участь у ньому, а в необхідних випадках – особисто проводити затримання в порядку, визначеному КПК України; погоджувати або відмовляти у погодженні клопотань слідчого до слідчого судді про здійснення затримання, чи самостійно подавати слідчому судді такі клопотання; погоджувати запит органу досудового розслідування про міжнародну правову допомогу або самостійно звертатися з таким клопотанням; доручати органам досудового розслідування проведення затримання осіб, які вчинили кримінальне правопорушення за межами України, виконання окремих процесуальних дій з метою видачі особи (екстрадиції) за запитом компетентного органу іноземної держави; оскаржувати судові рішення; б) відомчих нормативно-правових актів: забезпечити реагування на факти смерті особи внаслідок застосування сили працівником правоохоронного органу під час затримання; протидіяти катуванням та іншим формам неналежного поводження, у тому числі заподіяння особі фізичних чи моральних страждань унаслідок непропорційного застосування сили під час затримання; забезпечити законність та обґрунтованість обмеження права на свободу та особисту недоторканність, належність реагування на факти безпідставного затримання і тримання осіб; здійснювати реалізацію заходів, передбачених державними програмними документами щодо захисту прав людини у правоохо-

ронній сфері, міжнародними договорами, ратифікованими Україною; здійснювати процесуальне керівництво у кримінальних провадженнях про кримінальні правопорушення (ст. 127, 146-1, 365, 371, 373, 374 КК України), вчинені працівниками правоохоронних органів, за фактами порушень прав людини при затриманні; забезпечити нагляд за додержанням прав і свобод людини пов'язаних з обмеженням особистої свободи, відповідно до законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також законодавства щодо запобігання катуванню чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню із затриманими, взятими під варту та засудженими чи їх покаранню; своєчасно виявляти та негайно звільнити особу, яка незаконно перебуває у місці тримання затриманих, попереднього ув'язнення, обмеження чи позбавлення волі, установі для виконання заходів примусового характеру, інших місцях, до яких доставлено осіб; здійснити перевірку в ізоляторах тимчасового тримання, кімнатах чергових служб органів (підрозділів) уповноважених на затримання (Національна поліція України, Служба безпеки України, Військова служба правопорядку у Збройних Силах України).

Участь прокурора при застосування запобіжного заходу у вигляді затримання особи є діяльністю, яка характеризується комплексністю етапів: ініціювання застосування запобіжного заходу (погоджує або відмовляє у погодженні клопотань дізнавача, детектива, слідчого до слідчого судді про застосування ЗЗКП); обрання запобіжного заходу (бере участь у вирішенні питання про застосування затримання особи слідчим суддею, судом шляхом доведення обставин, що свідчать про наявність обґрунтованої підозри у вчиненні підозрюваним, обвинуваченим кримінального правопорушення; обґрунтовує наявність ризиків передбачених за ст. 177 КПК України, а також недостатність застосування більш м'яких ЗЗКП); виконання запобіжного заходу (нагляд за додержанням встановлених законом порядку і умов безпосередньої реалізації затримання особи).

Судовий контроль за законністю та обґрунтованістю затримання особи відповідно до положень КПК України може бути ініційований особисто слідчим суддею або у разі надходження звернення особи. У разі затримання уповноваженою службовою особою, судовий контроль за законністю та обґрунтованістю здійснюється слідчим суддею в межах розгляду клопотання слідчого, прокурора про застосування до затриманої особи запобіжного заходу передбаченого ст. 193 КПК України, а також розгляду скарг на відповідні дії уповноважених службових осіб, передбаченого ст. 306 КПК України.

Аналіз повноважень слідчого судді за законністю та обґрунтованістю затримання особи, забезпечення права на свободу та особисту недоторканість шляхом розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу зумовлює зобов'язати такого суб'єкта при прийнятті рішення вживати заходів щодо захисту прав людини.

З метою удосконалення судового контролю за законністю обрання такого запобіжного заходу як затримання особи при розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу зобов'язати слідчого суддю вживати заходів щодо захисту прав людини. У зв'язку з цим пропонується доповнити ст. 193 КПК України ч. 7 такого змісту: «Слідчий суддя, суд розглядаючи клопотання про обрання запобіжного заходу зобов'язані вжити заходів передбачених частиною 1 статті 206 цього Кодексу».

Список використаної літератури:

1. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Вигівська Л. В. Загальні засади прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність. *Вісник академії прокуратури України*. 2011. №3. С. 176–181
3. Рогатюк І. В. Процесуальна діяльність прокурора на стадії досудового розслідування : монографія. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. 544 с.
4. Михеєнко М. М., Нор В. Т., Шибіко В. П. Кримінальний процес України. Київ, 1992. 431 с.

5. Організація та діяльність органів прокуратури України: навч. посіб. П. М. Каркач, В. В. Кривобок, В. С. Бабкова та ін.; за ред. П. М. Каркача. Харків : Право, 2019. 500 с.
6. Шульган І. І. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням як окрема функція органів прокуратури. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія Юридичні науки. 2016. № 837. С. 516–520
7. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
8. Про організацію діяльності прокурорів з протидії порушенням прав людини у правоохоронній та пенітенціарній сферах: наказ Офісу Генерального прокурора України від 29.12.2021 р. № 400. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0400905-21#n125>
9. Гультай П. М. Прокурорський нагляд за додержанням законів при застосуванні запобіжних заходів у досудовому кримінальному провадженні / П. М. Гультай : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. Харків, 2015. 23 с.
10. Резцова Н. С. Затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, як спосіб правомірного обмеження права на свободу та особисту недоторканність. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2 (123). С. 352–357.
11. Справа «Меріт проти України» (заява № 66561/01) : Рішення Європейського Суду з прав людини від 30.03.2004 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_110#Text
12. Лазарева Д. В. Затримання уповноваженою службовою особою у кримінальному процесі України : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 188 с.
13. Функція судового контролю у кримінальному процесі : монографія / Л. Д. Удалова, Д. О. Савицький, В. В. Рожнова, Т. Г. Ільєва. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 176 с.
14. Удалова Л. Д., Рибалка О. В. Суб'єкти кримінально-процесуального доказування : навч. посіб. Київ : КНТ, 2012. 160 с.
15. Шульга О. В. Затримання уповноваженою службовою особою у кримінальному провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 256 с.

Shumska N. S. Prosecutorial supervision and judicial control in ensuring the right to freedom and personal integrity during the detention of a person in criminal proceedings

The article found out that the prosecutor is a key figure in the mechanism of applying such a preventive measure as detention in a pre-trial investigation. Procedural management and supervisory activities of the prosecutor in compliance with the requirements of the law during the criminal prosecution of a person are designed to ensure compliance with international legal standards in the process of detaining a suspect (accused), including ensuring the right to freedom and personal integrity of a person, while such a subject of the party the prosecution is obliged to check the existence of grounds for detention; authority of the person who carried out the detention; ensuring the rights of the detained person, in particular the right to protection; compliance with the terms of detention; compliance with the law, order and conditions of detention; compliance with the law when a detainee is released from custody; to establish the presence of committed violations, with the aim of eliminating them in the future; study the protocol of detention, during consideration and resolution of complaints of the detained person; compliance with the requirements of laws, international norms and standards for the treatment of persons in custody. The author systematizes scientific approaches to the procedure of the prosecutor's participation in the application of measures to ensure criminal proceedings, which is characterized by the complexity of stages and is aimed at ensuring the right to freedom and personal integrity in criminal proceedings and is carried out by initiating, choosing and carrying out the detention of a person. Systematization of the prosecutor's procedural control powers to ensure the right to freedom and personal integrity during the detention of a person (provided by the Criminal Procedural Code of Ukraine; specified by departmental normative legal acts), which are implemented in the forms of prosecutorial supervision and procedural guidance, has also been systematized. A comprehensive approach to the practical implementation of judicial control over the legality of a person's detention has been implemented by assigning duties to the investigating judge to take measures to protect human rights and freedoms when considering a petition to apply measures to ensure criminal proceedings.

Key words: prosecutor, judicial control, detention of a person, criminal proceedings, criminal offense, preventive measure, freedom, rights, pre-trial investigation.